

Gid
1

5318

ACC. N.R.

Landskap: Småland

Härad: Kinnevald

Socken: Kalvsvik

Uppteckningsår: 1938

Upptecknat av: Karl Andersson

Adress: Grungård Kalvsvik

Berättat av: P. J. Magnusson

Född år 1869 i Almungebygd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

T

Uppteckningen rör Svedjebruk.

1) Svedjebruk eller som det här kallas Bråufalla var det vanligast manuelet här på orben, här i Kalvsvik förekom det mycket i arborhundralalets, och mere i Almungebygds socken brändes det ända in på detta århundrade, som bedrevs vid sidan av vanligt jordbruk, det hände oft- där som skulle odlas brändes bråufalla, här i Kalvsvik odlades ju det sättet ett (ställe) eller mindre jordbruk som foder 3-4 kor på det sättet och det kallas äförf

Skriv endast på denna sida!

20 sid.

Bråmaföret och den som bode där kallades
aldrig för Bråmakkallen, han man var
Karl Johansson, där en veed anlades
räjdes först allt unått burkar och de
grenar som räcket att hugga de man
slod på marken, sedan högs slauar och
slakar, slauar var långa stänger som
man här kallade (åsar) sågon slora slakar
kallade bråkörne som sedan skalades
 till bråklor allt hänta röd på billtork
 på åkern, sedan högs den grova rkogen
 till kolved och virke,

a) Sveden brukade förläggas på hög
 fjärra plats där som ej var för steigt
 om det skulle odlas ~~på~~ ^{med} säd, Sveden
 ligg till i hrist på betesmark och
 den som hade libet odlad jord i för-

- hälundebill stor skogsareal då brändes
det en liten bit nästan varje år, det
brändes ej på samma ställe mer än
en gång som man minns för skogen
växte hela slott fort sedan,

3 En med var i regel bara jordägaren
men så förekom halflensved då nigen
ålaga sig arbetet med röjningen och
bräning för att få halva skörden
i dår, för det var i bland vedhugge
som varade i 2 vinter innan den var
färdig, på så sätt behövde ej ägaren
utlebala nigen huvud- erödning
storleken berodde på skogsarealen
på gården

4 Det var ej brukligt att ha mer än en
med som var gröda på på en gång

De näckor som odlades här på denna
brackten var bara hästbråg och potatis
avkastningen var i regel lika bra
som på den odlade jorden, men blev
nägot mindre eftersom areal för det fanns
bort för sultbar och hajar, sågen fick
slaa ax och potatisen blev bra och god
5) En med brukades aldrig mer än 2 år
första året potatis en sort som kallades
för Amerikapotatis och på hösten innan
potatisen plockade sädde rågen, för att
spara arbetet med nednyttning förfå
varma gäng som potatisen plockades
si blev det omkrattat och rågen högljed
Men med potatisrättning tog det läng
tid förförst hackades en liten håla och
där lades en grötata eller som de här kallades

pjära sedan skrapades ihop libet aska
och lades på och var libet jord, det råkna-
des för ett bra dagsverke att för en man
räffa en skäppa 26 liber på en dag, efter
sagen fick den ligga till gräsbele och
skog.

5a) Man medjade för att få ett libet-
fullskatt av den odlade jorden som på
den siden var förhållande silt nu i denna
kultur

5b) Vagan bestämmelse för svedjeland
sät jag ej av, men det tog slut då skogen
slog i pris och jordbruket gick fram med
nya och bättre metoder, och i banke på
eldfria, den sista biörafällan här på orken
var 1950 som sedan anlades till bebyggd
men ej annan skärd

6) Sveden brändes alltid på värren men hade
då varit huggen i ett fört, det var en
kväll då det var fort vindstilla då sam-
lade grammarna för att hjälpa till och
vackta elden, och en gala på några almar
runt om var ren och sopad för att
hindra eldens vidare spridning, sen
fanns det på flera ställen i ytterkan-
tuna och elden drog sig redan mot
varandra så det sista glöderna var i
mittan, då alt var över var det en
häftig mäld av ordnadt hos svedjeågarn
och då satades det röllan om något annat
svedjebränniz.

7) Sveden anlades som jeg nämnde i fråga
eft på hög jämna mark eller på goda
slutningar för där var alltid mera

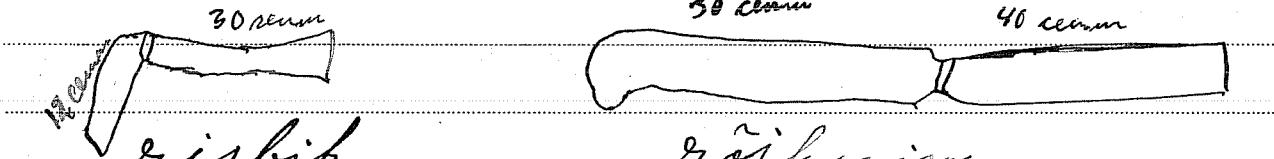
nylla och för monsjukull bli liggande
för länge och rägen da skada.

8) Skogens befolkning vid medjelands
anläggning hunde ofta vara av olika
arter, dä ej milved eller virke var
i behov högs det rent på iåkallade
buskafällor på ett område som var över-
växt med bara enbuskar och blåbärssris
eller som vi här kallade (grörrisabuskar)
det var ej vanliga blåbär som växte på
dem utan de var odlugliga till mat,
på en del platser kallades de för (Blåbukar)
dä breddes surret över dem och alt
fick bränna, på sådana platser var alltid
bra och fet jord, Men i alnähet var det
enig och hoi halvdälig skog (Gassskog)
som högs till mat.

9) Då ^{det} yttersen för en sved var beständigt
så gick man kring den med en gata
och (blåände) högg där en litet på
harker som ett blad bara på innerstidan
av rågängen för att på utvidan fikh
ej bräden märkas som de kunde ta
skada utav

10) Om huggning en på sneden falade jag
om i frå ett, därom var bra med löv
höggs på sommaren och kallades för
(Lavlokt) lövet bands härvor för att
användas till fodr till fårer, men allt
björkhelhet var ej åtlig en sort kallades
(berkberke) där man var nio vita fläckar
på det fina riset och lövet var likt
klibbigt det ville inga djur åta för
där var en lesh snabt, det fick ligga

hvar för att brönnas, vid lövtökt
arbetade både män och kvinnor och
barn, då trädern var fällda var arbets-
bebinget 200 havar per dagsverke, mög-
- ligen ej hade lövbäkt fått då knivit
(snoja) löv till hälsbenen ågaren hälsben
och arbetaren hälsben, den grova grenarna
som var mellan stammen och lövet
högs till snöved och kallades balar
de verktyg som användes var röjkur
och risbit

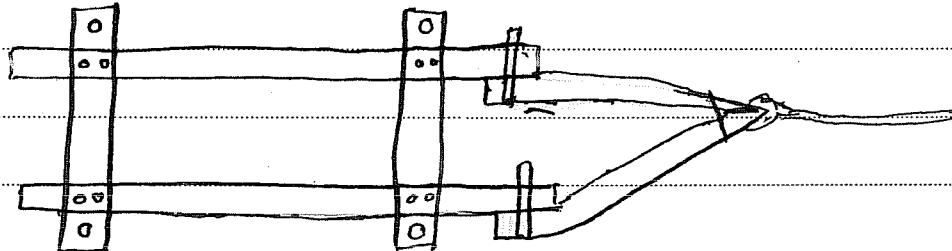
11) Granskog högs på vintern, men
lövskog högs det ibland skulle
användas till lövlyxge högs på

efter släktern innan rägen var
mogen för att då var lövet fullt
moget det mode då minst vatten-
halt och var då lättast att borka
17) Fällningen av de större träden hö-
yade alltid i den borkaske delen av
hujget för att man ej skulle ha alt
risk till hinder att kora över för
det var då till stort hinder för stor
vinkel var på den bilden den aldra
vanligaste öhel i skog, alla större träd
fälldes så att rotändan var vänt mot
hemmet, det vanligaste redskapet för
hemtransport var hammel eller
klabbdräg, Klabbdräg och hammel
var ej jämknor på utan de gordes
av gront viske så att det arade lätt

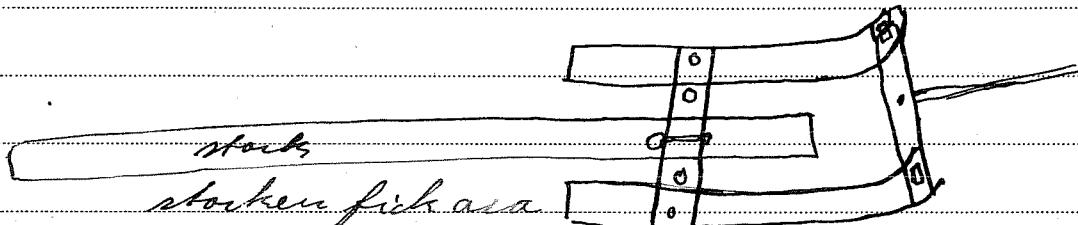
vid
11

5318

över spenar och luvor lär en skiss över
klabbdräg och haummel

Klabbdrög

Haummel

- 13) Alla härl fälles utan i bland nioan
gammal nioan furu som bara hörs litet
rivar i barken, då härdet stölt redan om

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

11

längre tid halvdätt av bygningen i
barken bildades tjärved som det är kallas
i skogbygden för (fjällevet) som kan
användas till tjärbränning

14) På glasare ställer med skog och ris
som skulle bli till vedjeland hägs
ris och hackades i stora komposter för
att sedan breddas över där det pelades
annars släckes blåbärssir och ljung på
pelaren som fick ligga och barka för
att sedan brännas, det var mycket
noga så att det blev ris och aska
över allt, någon viss tjäcklek var att
efter röd och längdighet

15) Jag har i en föregående fråga talat om
brandgata kring pelaren för veden,
Nå gott klok vet jag ej om med några

singerier, men alltid anlitades någon
som svedjebrännare eller bråmagubbe
till råds och som lyckig

(6) Alltid på våren före den första maj
var det svedjebränning för sedan var
i regel de som bodde nära rödla för
eldens spridning, det brändes iå lidig
på äret iå ett det sättes platser sam-
ma iå

(7) Runst om veden utplasterades vacker
med bärle valken och ruskar av lat
en som de doppade i valken och släck-
te quistor för att det ville gärna börja
att gardbrinna de var också utrustade
med spader för om det brann i jorden
gräva en smal fära eller dike

(8) Greder arbördes som jeg vänt i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

en hund kväll med moleldar för att lagar-
na skulle döa sig inåt

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

T

- 19) När swedes anländes alltid
nägen var brännare
- 20) Då en swede anländes så den som var
brännare tog då ett hjärbläss av skinkor
av fct. salved som hande på en stak
som en knippa och gick runt meden
och lände på så fort han hörde att
gå
- 21) Sweden brändes aldrig manna är som
den huggits för det hör aldrig att loka
till varun om den var huggen på vissa
-fern
- 22) Då swedes var utan skyg på nägot ställe
bröddes där alltid på ris innan den ländes
si att där blev asta på dit hela

sid.
15 Gräslundsh
Norrbyväg
Kävlinge 1938

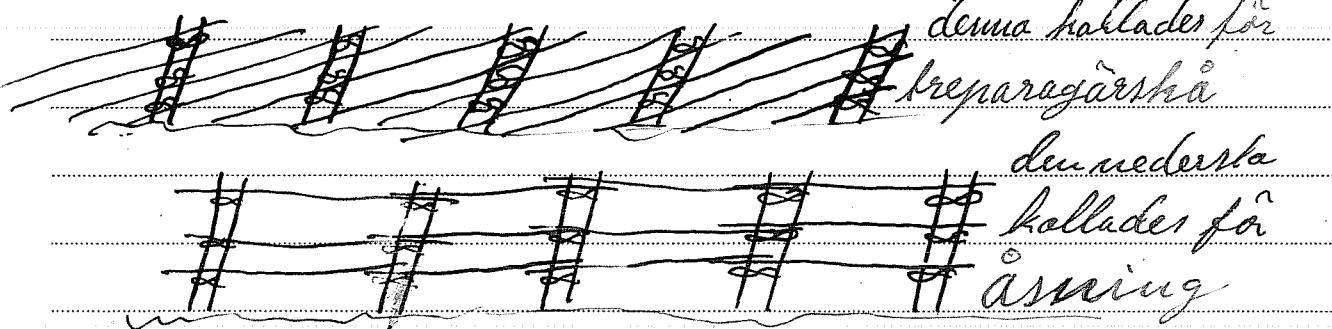
Jynt. Karl Andersson
5318 Br. Pj. Magnusson
Född 1869

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

15 ;

23) Greden såddes alltid första året
man anlade åldrig medan det var
så god jord att det blev gröda, allt
det som drugde till ved och virke lag
bort innan den brändes, så att det
bara låg snörts kvar,

24) Trähängnaden av en med jordes alltid
av bra, grova stockar sprickles i mitten
och så åter igen tills de blev lagom
grava och kallades för Troår eller gårdsle.
Den aldra kasta gårdesgården som slängs-
let kallades för rög ut så här

Skriv endast på denna sida!

25) Iä fort en med var bränd och
svallnat sätter probaberua, för om meden
fick ligga för länge och det kom ett
starkt segn så spalades arkan bort
på sluttningarna och meden blev
mager

26) Något särskilt namn på meden vet
jeg ej men rägen kallas för bränoråg
och probaberua för bränapiörer, Jag hörde
ett ställe i Kalvsvik namn fick namn
efter Gredjelan nämligen Bränatorpet
men även i Östra Torsås finns ett som
kallas för Bräninen som en syster till
min farfar hon heter Sara Gustavsson
och föddes i Kalvsvik 1840 - 1845 och har
varit med och odlat som han förmig
själv berättat, hon dog 1921

27/28) Frågorna på dessa båda parningar har
jag i det föregående delvis förklarat.

Då man sände nåden hade man det i
fläbat sinnat som var runt men
bokken var fläbat av ensticker, det
hade ett handtag som man höll med
vänster hand och på motsatta sidan
en rem över axeln så hade man
höger hand fri för att se ned, så
med båda händerna förkram aldrig
på den bilden.

Någor gång då sveden var liard högdes
den med knäggarlocken en granskok
med en 4-5 mm långa knäggar som
rev bra och sann komma fram
över alt utan att väcka för den var
lika där på alla sidan, de gamla gubbarna

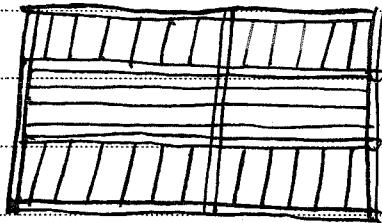
so att det var som att dra halben i
grämpen för ju mer de drog ju mer
rev den.

29) På hösten då det var barfrost och
rägen var frusen så att den ej kunde
hängas sönder i roten befästes den med
färi van åmn i beland kallas för
smale.

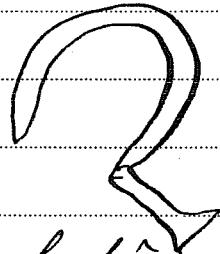
30) Då rägen skärdades den med snära
krokskara för en hand det var alltid
kvinnfolk som fick göra det sedan
skräddades rägen till lerk och förlades
sen på en flat bänk av pinnar
och bräder som kallas för röne
jag skall här göra några ströbo skiner
av de olika redskapen och och de
olika metoderna som användes då

på den bilden

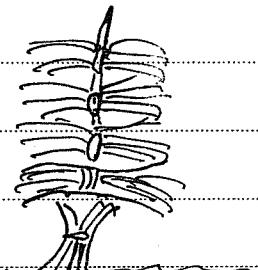
53 i 8

röne

krokshäxa

rädeskrake

Då väderen krockades rann det kallades
sill bark skulle även på härvorna
vara mot more och dock mot väder
men om det var lin skulle det
vara svårbara

3) Vid medeltids brukning användes enbart
vanlig hemmwidt yotatishacka i land
av en större typ som kallas för fläkeacka
viken var mycket arbetssam att han-
tera så är i dag är ett ganskt arbetares

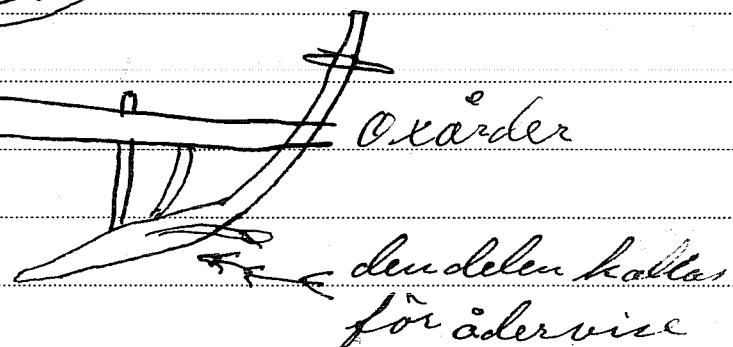
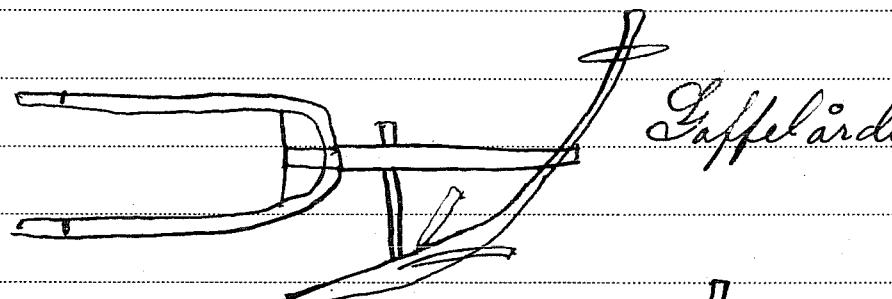
5318

(den stora hockan och den grova kakan)

32) Jag har i det föregående med skisser och
författning de av på denna arbeten använda
redskapen som användes på vedjeluckan
men, Gaffelårder är väl härla och
gaula oxårder av gammal typ finns ännu
gottom men användes numera nästan

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

20

Carlssonsson

Gungagård

Kalvsvik